

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

21.3.2024

TyV@eduskunta.fi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry:n lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausuntopyyntö HE 12/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry edustaa sosiaali-, terveys- ja kasvatusta ja ohjausalalla työskenteleviä jäseniään. Suurin osa SuPerin jäsenistä työskentelee lähihoitajan koulutusta edellyttävissä tehtävissä julkisella tai yksityisellä sektorilla. Suurin osa SuPerin jäsenistä on naisia. Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatusala on voimakkaasti ns. naisvaltainen ala.

SuPer ry nostaa tässä lausunnossa esille muutaman **SuPerin jäsenten näkökulmasta keskeisen huomion, ja viittaa muilta osin ja lausunnossa käsiteltyjenkin kohtien osalta täydentäen STTK:n ja muiden palkansaajakeskusjärjestöjen esityksestä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 14.3.2024 kirjallisesti lausumaan yhtyen siinä esitettyihin näkökantoihin.**

Myötätuntotyötaisteluiden rajoittaminen

SuPer haluaa kiinnittää valiokunnan huomiota ensinnäkin siihen, etteivät myötätuntotyötaisteluille säädettävää rajoitusta koskevan työehtosopimuslain muuttamista koskevan 8 a §:n lakiesitykseen kirjattu sanamuoto ja perustelujen tekstit vaikuta vastaavan toisiaan. Säännöksen sanamuoto vaikuttaa tiukemmalta kuin miten säännöksen sisältöä on esityksen perusteluissa kuvattu.

Säännöksessä on pyritty rajaamaan myötätuntotyötaistelut vahvasti ns. pääriidan piiriin. Ilmeisesti tähän liittyen esityksen perusteluista on myös suhteessa 23.10.2023 annettuun mietintöön poistettu maininnat myötätuntotyötaistelusta aina aiheutuvasta jonkinasteista haitasta tai vahingosta pääriidan ulkopuolisille ja siitä, että työelämässä on siedettävä tavanomaisina pidettävistä myötätuntotyötaisteluista aiheutuvia kielteisiä seurauksia ja epämukavuutta, joita mm. oikeusministeriö on mietinnöstään antamassa lausunnossaan esittänyt harkittavaksi säännösten avulla esiin tuotavaksi. Säännöksellä olisi tarkoitus toteuttaa lopputulos, jossa myötätuntotyötaistelun painostusarvo suhteessa pääriitaan toteutuisi täysimääräisenä, mutta pääriidan ulkopuolisiin ei kohdistuisi suhteettomia vahingollisia seurauksia. Säännöksen sanamuoto on kuitenkin muotoiltu siten, että nk. suhteettomia vahingollisia seurauksia ei saisi aiheuttaa laajemmin kuin on tarpeen pääriidan piiriin kuuluvaan työnantajaan kohdistuvan vaikutuksen aikaansaamiseksi tai ilman, että rajoittamisella olisi välitöntä vaikutusta pääriidan piirissä olevan työnantajan toimintaan. Esityksen tämänhetkinen sanamuoto ei vaikuta toteuttavan tarkoitusta, jolla pyrittäisiin mahdollistamaan myötätuntotyötaisteluiden vaikuttavuus suhteessa pääriitaan.

Esitöiden näkökulmasta koko palvelu- ja tuotantotoiminnan keskeyttämistä pidetään suhteettomana, jos työtaistelun tarkempi rajaaminen toimintaan, joka palvelee pääriidan piirissä olevan työnantajan tarpeita olisi ollut mahdollista. Vahingollisten seurausten suhteettomuuden rajaa on muilta osin kuvattu perusteluissa varsin ympärilyöreästi, kuten ”jonkinasteisia häiriöitä yrityksen koko toimintaan” ja ”toiminta häiriintyy jossain määrin myös pääriitaan liittymättömien osalta” kuvaten tietyissä tilanteissa vielä suhteellisena pidettäviä toiminnan häiriöitä.

Suhteettomuuden kynnyksen täyttymistä ei ole kuvattu edellisen kappaleen ensimmäisessä lauseessa esitettyä esimerkkitalannetta lukuun ottamassa perusteluissa oikeastaan muilla tavoin kuin viittaamalla ulkopuolisen toimijan objektiivisesti havaittavissa olevaan suhteettomuuteen. Lisäksi on kerrottu vahingollisten seurausten voivan olla taloudellisia vahinkoja tai kustannuksia.

Paitsi, että pääriitaan kohdistuvan vaikutuksen arvioiminen etukäteen voi olla vaikeaa, säännöksen sanamuodon perusteella on etukäteen vaikeaa päätellä, mitkä toimenpiteet olisivat ammattiliitoille sallittuja ja mitkä eivät. Tämä voi olla omiaan rajoittamaan työtaisteluoikeuden käyttöä laajemmin kuin missä suhteettoman myötätuntotyötaistelun raja menee. Sallitun/kielletyn toiminnan ja oikeasuhtaisuuden arvioinnin kriteerien tulisi olla itse säännöksestä luettavissa. Perusoikeuksien rajoittamisen tulisi olla täsmällistä ja tarkkarajaista, mikä ei tässä vaikuta toteutuvan. Myöskään taloudelliset vahingot eivät ole peruste rajoittaa työtaisteluoikeutta.

Mitä tulee välttämättömiin palveluihin ja hengen ja terveyden vaaraan on todettava, että niin työehtosopimuslain kuin työriitalainkin 8 a §:ien säännösteksteistä on poistettu välttämättömien palveluiden turvaaminen ja perusteluista aiempaan mietintöön sisällyntä henkeen ja terveyteen kohdistuvaa perustelutekstiä. Perusteluissa on kuitenkin edelleen mainittu kuvatussa työtaistelun vahingollisia seurauksia henki ja terveys, vaikka itse hallituksen esityksessäkin on todettu lausuntopalautetta käsittelevässä kohdassa, että *”Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy suojelutyötä koskeva kirjaus. Suojelutyötä koskevassa lainvalmistelussa on perusteltua katsoa kokonaisuutena välttämättömien palveluiden turvaamista koskevat kysymykset myös muiden työtaisteluiden kuin primääri työtaisteluiden osalta.”* ja tämän lisäksi Työ- ja elinkeinoministeriö on 15.3.2024 lähettänyt tiedotteen, jonka mukaan hallitusohjelman mukainen lakihanke, jossa valmistellaan tarvittaessa lainsäädäntöehdotukset, joilla turvataan suojetyön järjestäminen ristiriitatilanteissa, käynnistyy. Suojelutyötä koskeva kokonaisuus mukaan lukien suojelutyö myötätuntotyötaisteluiden kontekstissa on SuPerin käsityksen mukaan tarkoitettu käsiteltävän edellä mainitun lakihankkeen yhteydessä. Koska myös suojelutyö koskee hengen ja terveyden vaaraa, tulee hengen ja terveyden vaara työtaisteluiden mahdollisena rajoitusperusteena sekä käsiteltävät menettelytavat valmistella ja säätää kokonaisuutena tuossa yhteydessä. Työehtosopimuslain 8 a §:n perusteluissa todetaan, että on huomattava, että työrauhan tarkoituksena ei ole suoraan turvata ihmishenkeä ja että palvelutason heikkenemisestä asiakkaille johtuvia seurauksia on pidettävä työtaistelun välillisinä seurauksina. Syy, miksi henki ja terveys edelleen mainitaan perustelutekstissä, jää epäselväksi, kun ilmeisesti tässä yhteydessä ei ole kuitenkaan tarkoitus säätää työtaisteluoikeuden rajoituksesta hengen ja terveyden vaarantumisen perusteella. SuPer katsoo, ettei samasta asiasta tule säätää sekä yleistä että erityistä sääntelyä peräjälkeen ja edelleen korostaa, että ILO:n yhdistymisvapauskomitean käytännön perusteella välttämättömiä palveluita koskevalta hengeltä ja terveydeltä rajoitusperusteena vaaditaan välitöntä ja konkreettista vaaraa.

Poliittisten työtaisteluiden rajoittaminen

Poliittisten työtaisteluiden rajoittamisen osalta SuPer kiinnittää erityisesti huomioita poliittisten työtaisteluoikeuksien korostuneeseen merkitykseen naisvaltaisten alojen näkökulmasta, täsmällisen aikarajan tarkasteluun erityisesti kokoontumis- ja sananvapauden näkökulmasta kuin myös ylityö- ja vuoronvaihtokiellon, jonka käyttöä poliittisena työtaisteluna esityksellä ollaan niin ikään rajoittamassa, olennaiseen eroon suhteessa työnteisaukseen.

Poliittisia lakkoja on Suomessa ollut historiallisesti vähän, mitä kuvastaa jo sekin, ettei niistä hallituksen esityksen mukaan ole pidetty erillistä tilastoa eikä niiden lukumäärästä ole esittä

luotettavaa tietoa. Nykyhallituksen useat heikennysesitykset, kuten aikuiskoulutustuen lakkautus, vientivetoinen työmarkkinamalli ja määräaikaisten työsuhteiden mahdollistaminen ilman perustetta vuodeksi, kohdistuvat tai niiden vaikutukset painottuvat nimenomaan SuPerinkin edustamille naisvaltaisille aloille. Tämä tarkoittaa, että poliittinen lakko-oikeus ja yhdistymisvapaus käyvät SuPerin jäsenten näkökulmasta yhä tärkeämmäksi, kun heikennysten vaikutukset kohdistuisivat nimenomaan naisvaltaisille aloille. On huomioitava, että samalla, kun rajoitetaan poliittisia työtaisteluoikeuksia, rajoitetaan SuPerin jäsenten ja SuPerin mahdollisuutta vaikuttaa tuleviin SuPerin jäsenten taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia koskeviin lakihankkeisiin. Esityksellä on SuPerin käsityksen mukaan sukupuolivaikutuksia, joita ei ole hallituksen esityksessä arvioitu.

Esityksessä on esitetty 24 tunnin täsmällistä aikarajaa työnseisauksena toteutettavan poliittisen työtaistelun kestolle. Paitsi, että 24 tunnin aikarajan asettaminen on ILO:n sopimusten vastaista, on aikaraja myös SuPerin jäsenten näkökulmasta katsottuna käytännössä liian tiukka työntekijöiden perustuslaillisten oikeuksien toteutumiseksi erityisesti, kun asiaa tarkastellaan myös yhdistymisvapauden osana olevan kokoontumisvapauden näkökulmasta. ILO:n yhdistymisvapauskomitea on hallituksen esityksessäkin esitetyllä tavalla tulkinnoillaan linjannut, että kokoontumisvapaus sekä mielipiteen- ja sananvapaus ovat ehdoton edellytys yhdistymisvapauden harjoittamiselle. Komitea on katsonut, että työntekijöiden olisi voitava turvautua mielenosoituksiin hallitusten talous- ja sosiaalipolitiikkaa vastaan (rajoitusten ollessa mahdollisia vain olennaisten palveluiden tai perustavanlaatuisten julkisten palveluiden tilanteissa, joissa voitaisiin vaatia vähimmäispalveluiden turvaamista). Myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytäntö osoittaa, että valtion harkintamarginaali on korostetun kapea asetettaessa sananvapauden rajoituksia, jotka koskevat poliittisia mielenilmauksia ja yleisiä asioita koskevaa keskustelua ja että poliittiset mielenilmaukset nauttivat tavallista vahvempaa sananvapauden suojaa. Rajoitusten asettamisen on oltava välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa.

Kyse vaikuttaa SuPerin näkemyksen mukaan erityisesti poliittisten työtaisteluiden rajoittamisen osalta olevan enemmän tulevan yhteiskunnallisen kehityksen ennakoinnista ilman vakuuttavaa selvitystä toimenpiteiden välttämättömyydestä demokraattisessa yhteiskunnassa huomioiden erityisesti, etteivät taloudelliset perusteet ole riittävä peruste rajoittaa perusoikeuksia. Tämän myös korkein oikeus on hiljattain tunnustanut ratkaisussa KKO 2023:95, joka on yleisestikin SuPerin näkemyksen mukaan olennainen nyt kyseessä olevan lakihankkeen kannalta ja tulisi huomioida lakihanketta edistettäessä, sillä ratkaisua ei tällä hetkellä ole hallituksen esityksessä edes mainittu.

Lähestyttäessä asetettua aikarajaa kokoontumis- ja sananvapauden näkökulmasta on huomioitava, että SuPerin jäsenistössä tehdään paljon jaksotyötä ja yötyötä, ja jäsenistöä työskentelee vuorokauden kaikkina aikoina. Kun tämän lisäksi huomioidaan maantieteellinen näkökulma eli se, että SuPerin jäsenistöä asuu ja työskentelee ympäri Suomea, ja kokoontuminen samaan aikaan samaan paikkaan eri maantieteellisiltä alueilta liikenneyhteydet huomioiden vie aikaa, poliittiselle työtaistelulle asetetun aikarajan tiukkuus korostuu. Työntekijöiden tosiasialliset mahdollisuudet yhdistymisvapauden käyttämiseen kokoontumis- ja sananvapauden muodossa voivat estyä tai vähintään merkittävästi heikentyä. Edellä SuPerin jäsenten työajoista ja maantieteellisestä sijoittumisesta esitetty huomioiden myöskään hallituksen esityksessä mainittu perustelu, että mielenilmaisuihin voi osallistua vapaa-aikana, ei ole riittävä. SuPerin näkemyksen mukaan 24 tunnin tiukan aikarajan asettamisesta työnseisauksina toteutettaville poliittisille työtaisteluille tulisikin luopua huomioiden niin ILO:n valvontakäytännön lähtökohta, jonka mukaan lakkojen kestolle ei tule asettaa aikarajaa ja rajoitukselle esitettyjen perusteluiden painottuminen lähinnä taloudellisiin syihin.

Esityksessä on asetettu myös muina kuin poliittisina työnseisauksina toteutettaville poliittisille työtaisteluille kahden viikon aikarajoitus, jollaista lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole. Käytännössä tämä koskee esimerkiksi ylityö- ja vuoronvaihtokieltoa, joka on työehtosopimusriitojen osalta ollut toisinaan käytetty työtaistelutoimenpide SuPerin edustamilla toimialoilla.

Tällaisten toimien osalta on syytä pysähtyä miettimään tarkemmin, mistä työsuhteesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien näkökulmasta tässä on tarkemmin ottaen kysymys. Ylityö- ja

vuoronvaihtokieltoa koskevan rajoituksen osalta on huomioitava, että työntekijät ovat työsopimuksillaan sitoutuneet tekemään työnantajalleen työsopimuksessa sovitun työajan, ja tämän ylittävistä työstä on joka tapauksessa sovittava erikseen. Myös työaikaosuus lähtee säännöllisestä työajasta, ja työntekijää pyritään työaikaosuudessa nimenomaan suojelemaan myös työajan aiheuttamalta kuormitukselta. Työnantajilla on lisäksi velvollisuus suunnitella työvuorot työvuorolistoihin, jotka julkaisunsa jälkeen lähtökohtaisesti sitovat työnantajaa. Ylitöistä ja työvuoroluettelon muutoksista sovitaan työntekijän ja työnantajan välillä erikseen eikä työntekijällä ole velvollisuutta sopia ylityöstä tai työvuoromuutoksista työnantajan kanssa. SuPer haluaa korostaa, että esim. ylityö- ja vuoronvaihtokiellon yhteydessä, jolle esityksellä ollaan asettamassa kahden viikon aikarajaa, työntekijät siis täyttävät kiellon aikanakin työsopimuksensa ja työvuorolistansa mukaiset velvoitteensa täysimääräisesti.

Verrattuna poliittiseen lakkoon, jossa työnteko työnseisauksena keskeytetään eikä työnantaja saa työntekijän työsopimuksen mukaista työpanosta hyväkseen, tilanne on siis olennaisesti erilainen eikä työnantajalta jää saamatta mitään, mihin työnantajalla olisi oikeus. Sääntelyllä ollaan siis käytännössä suojaamassa olettamaa siitä, että työntekijöiden täytyisi olla valmiita tekemään ylitöitä tai sopimaan työvuoromuutoksia työnantajan tarpeen mukaisesti ja työnantajan saada tämä työntekijöiden jousto hyödykseen, vaikkei työntekijöillä ole velvollisuutta joustaa tekemällä ylityötä tai sopimalla työvuoromuutoksia.

Lisäksi on huomioitava, ettei perusoikeuden rajoituksia voida säätää varmuuden vuoksi. Ainakaan SuPerin tiedossa ei ole yhtä hiljattain ilmennyttä tilannetta lukuun ottamatta aiempia yli kaksi viikkoa kestäneitä muuna kuin työnseisauksena toteutettuja poliittisia työtaisteluita. Voidaan siis perustellusti kysyä täytyvätkö perusoikeuden rajoitusedellytykset? SuPerin näkemyksen mukaan perusoikeuden rajoittaminen ei ole näiltä osin välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa. Edes kansantaloudellisia syitä, joihin hallituksen esityksessä on usein viitattu, mutta jotka eivät yleensä kelpaa rajoitusperusteeksi, ei ole näiltä osin esittää eikä ole perusteltua lähteä suojaamaan työnantajan tarvetta teettää työntekijöillä ylityötä tai sopia työvuoromuutoksia. SuPerin näkemyksen mukaan muina kuin työnseisauksina toteutettavia poliittisia työtaisteluita koskeva rajoitus tulisi kokonaan poistaa.

Seuraamukset

Seuraamusten osalta SuPer kiinnittää huomiota erityisesti seuraamuksiin lainsäädännöllä luotavaan epätasapainoon ja kansainvälisissä sopimuksissa kiellettyyn pelotevaikutukseen.

Hallitus esittää työrauharikkomuksissa hyvityssakkojen korottamista vähintään 10 000 euroon. Työtuomioistuin voisi tuomita hyvityssakon tätä pienempänä vain tapauskohtaisella harkinnalla ja esityksen perusteella vain tiukoilta vaikuttavin perustein. Tämä on merkittävä muutos nykykäytäntöön tuomittavien hyvityssakkojen ollessa tällä hetkellä yleensä sadoista euroista muutamiin tuhansiin euroihin.

Seuraamusten osalta SuPer kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, ettei esityksessä ole esitetty lainkaan muutoksia työnantajapuolen hyvityssakkoihin eli tilanteisiin, joissa työnantaja on tieteen rikkinut työehtosopimuksen määräyksiä, vaikka perusteita myös työnantajien hyvityssakkojen korottamiseen olisi monestakin näkökulmasta esittää.

Jos työnantajien hyvityssakkoihin ei puututa eikä myöskään työntekijäpuolen hyvityssakkojen alarajasääntelystä/huomattavasta korotuksesta luovuta, uudella sääntelyllä rikotaan merkittävästi työmarkkinoiden pitkäaikaista tasapainoa rankaisemalla työntekijäpuolta rikkeistä huomattavasti ankarammin kuin työnantajapuolta. Perusteluna työnantajien hyvityssakkojen korottamiselle voidaan esittää ajankohtaisia käytännön esimerkkejä siitä, etteivät työehtosopimuksen tieteen rikkomista koskevat sanktiot nykyisellään riittävästi kannusta kaikkia työnantajia huolehtimaan olennaisista velvoitteistaan, kuten päävelvoitteistaan palkanmaksusta tapauksessa TT 2023:59. Esimerkissä Helsingin kaupunki sai työtuomioistuimesta syksyllä 2023 kolmannen tuomion TT 2023:59 palkanmaksuepäselvyyksistään, jotka olivat alkaneet toukokuussa 2022. Työtuomioistuin

totesi kaupungin perustellusti tienneen rikkovansa työ- ja virkaehtosopimuksen palkanmaksua koskevaa määräystä. Silti se tuomitsi Suomen suurimman työnantajan, jonka palveluksessa on 38 000 palkansaajaa, maksamaan hyvityssakkoa vain 750 euroa tästä 1,5 vuotta jatkuneesta tietoisesta sopimusrikkeen jatkamisesta. Tätä edeltävästä asiaan liittyvästä oikeuskäytännöstä voidaan mainita TT 2023:7, TT 2023:8, TT 2023:24, TT 2023:44, TT 2023:58.

Onko aidosti perusteltua, että työntekijäpuoli maksaisi työrauharikkeista lähtökohtaisesti vähintään 10 000 euroa kustakin, kun taas työnantajapuolen hyvityssakot työehtosopimuksen tietoisesta rikkomisesta lähtisivät muutamista sadoista euroista? Seuraamukset olisivat jatkossa valtavassa epäsuhdassa jo siitä näkökulmasta, että työtaistelun laillisuus/laittomuus voi olla hyvin tulkinnanvarainen kysymys, kun taas työnantajan sakkojen osalta kyse on tietoisesta työehtosopimuksen vastaisesta toiminnasta.

Lisäksi SuPer kiinnittää huomiota hyvityssakkojen korottamisen luomaan pelotevaikutukseen. Esitetty hyvityssakon 10 000 euron vähimmäismäärä koskisi ammattiliittoja ja niiden ammattiosastoja kaikissa työrauha-asioissa. On huomioitava, että ammattiliitot ja niiden jäsenenä olevat yhdistykset ovat kooltaan ja taloudellisilta resursseiltaan hyvin erilaisia. 10 000 euroa tai sitä suuremman hyvityssakon uhka voi itsessään ja yhdessä työtaisteluiden laillisuutta koskevan tulkinnanvaraisuuden kanssa (kun on olemassa riski, että työtaistelu arvioidaan lainvastaiseksi ja tällöin tuomittavaksi tulee 10 000 euron hyvityssakko) aiheuttaa pelotevaikutuksen, joka vaikuttamalla yhdistysten tosiasialliseen toimintaan rajoittaa myös laillisten työtaisteluoikeuksien käyttöä. Rajattu poikkeamismahdollisuus alarajasta ei itsessään poista tätä.

Tähän liittyen SuPer vielä korostaa, ettei voida lähteä oletuksesta, että olisi lähtökohtaisesti etukäteen selkeää, onko työtaistelu laillinen vai laitton. Kyse voi päinvastoin olla vaikeasta tulkintakysymyksestä eivätkä edes oikeusoppineet päädy työtaistelun laillisuutta tarkastellessaan samoihin tulkintoihin. On myös huomioitava, että arviointia esimerkiksi työnseisausten osalta voivat käytännössä tehdä tavalliset työntekijät, joiden pitäisi jatkossa pystyä etukäteen arvioimaan kaavailun työnseisauksen laillisuutta 10 000 euron seuraamuksen uhan painaessa niskassa.

SuPerin näkemyksen mukaan muutos esityksen mukaisessa muodossaan olisi omiaan rajoittamaan laillisia työtaisteluita eli perustuslain suojaamaa laillista ammattiyhdistystoimintaa, sillä yksittäistapauksessa ei voida etukäteen tietää, tulisiko tuomioistuin soveltamaan tiukoin edellytyksin sallittua poikkeusta alarajaan. Kun yhdistyksen resurssit ovat rajalliset, ja paikallisia toimijoita uhkaavat suuret hyvityssakot, jätetään todennäköisesti myös laillisia työtaistelutoimia tekemättä. Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yhdistymisvapauskomitea on lausunut, ettei lainsäädännöllä saa asettaa tällaista pelotevaikutusta. SuPer katsookin, että hyvitysseuraamuksen alarajan säätämisestä tulee luopua kokonaan.

Lisäksi on huomioitava, ettei edes 10 000 euron arvioiminen suhteessa ILO:n valvontakäytänteeseen ole riittävää, sillä esitetty sääntely voi mahdollistaa tilanteita, joissa hyvityssakkoja tuomitaan samasta alalla toteutettavasta työtaistelusta useammassa eri tuomioistumisissa.

Työntekijän seuraamusmaksu

Esityksessä ehdotetaan työntekijälle asetettavaa 200 euron seuraamusmaksua laittoman työtaistelun jatkamisesta samanaikaisesti, kun työntekijäliitoille laittomaksi tulkittavista työtaisteluista asetettavia hyvitysseuraamuksia korotetaan huomattavasti.

SuPerin näkemyksen mukaan tässä näyttäisi käytännössä muodostuvan tilanne, jossa sanktiot kumuloituvat, ja lisäksi työntekijä voi joutua valitsemaan, jatkaako ammattiyhdistyksen jatkamaa työtaistelua ottaen riskin 200 euron seuraamusmaksun tuomitsemisesta ja mahdollisista oikeudenkäyntikuluisista asiassa vai ottaako riskin siitä, että työntekijäliiton suunnalta asetetaan yhdistysoikeudellisia seuraamuksia, kuten erotetaan liitosta. Tässä ammattiliiton jäsen voi olla

hankalassa tilanteessa eikä tällaista näkökulmaa ole esityksessä pohdittu. Ruotsissa on poissuljettu ammattiyhdistyksen ja työntekijän päällekkäinen vastuu siten, että tilanteessa, jossa yhdistys vastaa vahingonkorvauksesta, ei työntekijä samanaikaisesti ole vastuussa.

SuPer kiinnittää huomiota työntekijän seuraamusmaksun osalta myös siihen, että samoilla työpaikoilla voi olla SuPerin jäsenenä olevia työntekijöitä ja viranhaltijoita. Työntekijän jatkaessa laitonta työtaistelua, saa hän seuraamusmaksun, mutta viranhaltija ei. Tilanne johtaa siihen, että palvelussuhteen laadun perusteella työntekijä ja viranhaltija ovat erilaisessa asemassa sanktioiden osalta. SuPerin käsityksen mukaan edellisen kerran seuraamusmaksun asettamista koskevaa tilannetta on pohdittu vain pari vuotta sitten Sanna Marinin potilasturvallisuuslain säätämisen yhteydessä vuonna 2022, mutta siitä on tällöin samoin kuin esimerkiksi kunnallisen ja valtion virkaehtosopimuslakien säätämisen yhteydessä 1970-luvulla luovuttu, sillä seuraamusmaksun säätäminen olisi myös edellä esitetyissä tilanteissa johtanut erilaiseen kohteluun työntekijän ja viranhaltijan välillä.

SuPerin näkemyksen mukaan työntekijälle asetettavan seuraamusmaksun säätämisestä tulisi edellä esitetytkin näkökannat huomioiden luopua.

Helsingissä 21.3.2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Lisätietoja:

Sini Kasanen

Juristi,

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

sini.kasanen@superliitto.fi